

AB KOPENHAG SÜRECİ VE MASTRIHT BİLDİRGESİ AÇISINDAN YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ

Oğuz BORAT
MEGEP

Özet

Avrupa Konseyi'nin Kopenhag Deklarasyonu, Bolonya Deklarasyonu kapsamında yüksek öğretimde gerçekleştirilene benzer bir eylemin mesleki eğitimde de gerçekleştirilmesi, yeterliliklerin ve yetkinliklerin şeffaflığı için tek bir çerçevenin oluşturulması, mesleki eğitim ve öğretimde kalite güvencesi konusunda işbirliğinin sağlanması, kredi transfer sistemi ve hayat boyu öğrenimde rehberlik için politikalar oluşturulması, sistemlerin ve uygulamaların güçlendirilmesi süreçlerini başlatmıştır. Yeterlilikler, çalışanın mesleki veya profesyonel becerilerinin resmi ifadesidir. Yeterlilikler ulusal ve/veya sektörel seviyede tanınmaktadır. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi bir ara (meta) çerçeve olarak kullanılarak ülkeler arası yeterliliklerin eşdeğerlikleri oluşturulabilecektir. Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı, işçi ve işveren konfederasyonları, odalar ve STKları temsilcileriyle oluşan sosyal ortakların katkılarıyla 8 referans seviyeli bir ulusal yeterlilik sistemi seçilmiştir. Bu sekizli seviye birçok AB ülkesinde ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'nde de kullanılmaktadır. Yeterliliklerin kazanılması sürecinde ulaşılan seviyenin gerektirdiği öğrenme çıktılarının tesbitine ve ölçülmesine ihtiyaç vardır. Bunlar üç çeşit öğrenme çıktısıyla belirlenmeye çalışılmaktadır: “bilgi; beceriler; kişisel ve mesleki yetkinlikler”. Bu üç çeşit çıktı, yeterlilik çerçevesinin tüm seviyelerinde ulusal ve sektörel kurumların genişletme yapmalarını ve örnek vermelerini kolaylaştıracak şekilde olmalıdır. Türkiye'de Ulusal Yeterlilik Sistemi, ulusal seviyede “meslek standartları, bunlara göre hazırlanacak eğitim standartları, öğretim programları, öğretim ve eğitimle ilgili personel ve fiziki alt yapı, yetkinliklere ait sınavlar, bu konuların ele alınacağı kurum veya kurulların yetkilendirilmesi/akreditasyonu ve ulusal ve sektörel yeterliliklere ait öğrenme çıktılarının her seviyede tanımlanması” gibi konular öncelikli gündem maddeleri arasında bulunmaktadır.

Anahtar sözcükler: *Yetkinlik (Yeterlik, Competence), Yeterlilikler (Qualifications), Yeterlilik Çerçevesi, Referans Seviyeler*

1. KOPENHAG SÜRECİ

Kopenhag Süreci, 2002 yılının Kasım ayında, mesleki eğitim ve öğretimde (MEÖ) geliştirilmiş Avrupa işbirliğine ilişkin bir Deklarasyon üzerinde anlaşmaya varılması amacıyla, Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da gerçekleştirilen bir toplantıda başlatılmıştır¹. Bu deklarasyon, Barselona Avrupa Konseyi tarafından Mart 2002'de, Bolonya Deklarasyonu kapsamında yüksek öğretimde gerçekleştirilene benzer bir eylemin mesleki eğitimde de gerçekleştirilmesine yönelik olarak yapılan bir talebe yanıt vermekteydi. Deklarasyon, yasal dayanağını sağlayan ve aynı konuya ilişkin olan Eğitim Konseyi'nin (Kasım 2002) bir kararının ardından yer almıştır. Deklarasyonun amacı Birliğe üye olmayan Avrupa Ekonomik Alanı ülkelerinin, Birliğe girmek ve üye olmak üzere olan ülkelerin ve Avrupalı Sosyal Ortakların yanında, AB Üye Ülkelerinin (tamamı 31 ülke) ve Avrupa Komisyonunun da kararın önceliklerine ve kararın izlenmesine ilişkin sorumluluk üstlenmeleridir.

Kopenhag Süreci, hayat boyu öğrenme stratejilerinin ilerletilmesi ve Avrupa'nın dünyadaki en rekabetçi ve dinamik bilgi-tabanlı ekonomi ve toplumlarından biri haline getirilmesi için gerekli olan yüksek düzeyde vasıflı işgücünün sağlanması açısından MEÖ'in aktif ve kilit rolünü oynamak üzere geliştirilmesinin gerekli görüldüğü Lizbon stratejisinin bütünlüklü bir parçasıdır. Gerçek bir Avrupa işgücü piyasasının geliştirilmesi – ki bu, mallar ve hizmetler için tek pazarın ve tek para biriminin temel tamamlayıcısıdır – büyük oranda, yeterlilik ve yeterliklerini tüm Avrupa'da “ortak bir geçerlilik” olarak kullanabilen vasıflı, uyum sağlayabilen ve mobil bir

işgücüne sahip olunmasına dayanmaktadır. Bu bakımdan, Kopenhag sürecinin başlıca amaçları; hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi ve anahtar oyuncular arasında karşılıklı güvenin teşvik edilmesidir.

Kopenhag süreci, diğer eğitim alanlarının arkasında kalan MEÖ'nin kalitesi ve ilgi çekiciliğinin artırılması ve bu eğitim alanları arasındaki itibar eşitliğinin artırılması için hızlandırılmış bir önlemdir. Kopenhag deklarasyonun belirlediği başlıca amaçlar şunlardır¹:

- Yeterliliklerin ve yetkinliklerin şeffaflığı için tek bir çerçeve,
- MEÖ'de kalite güvencesi konusunda işbirliği,
- MEÖ için kredi transfer sistemi – bu; hem örgün, hem de yaygın öğretimde, bireylerin tüm mesleki eğitimleri boyunca kazandıkları yeterliklere dayanarak ilerleyen bir biçimde kredi puanları kazanmalarını olası kılan bir sistemdir.

- Hayat boyu rehberlik için politikaların, sistemlerin ve uygulamaların güçlendirilmesi,
- Sektör düzeyinde yeterlilik ve yeterliklerin geliştirilmesinin desteklenmesi,
- Öğretmen ve eğiticilerin öğrenme ihtiyaçlarına dikkat gösterilmesi.

Avrupa Komisyonu tarafından, Üye Ülkelerin kalite, şeffaflık ve tanınma alanlarındaki politikalarını desteklemeye yönelik olarak ortak Avrupa referanslarının ve ilkelerinin geliştirilmesi amacıyla, teknik çalışma grupları ve uzman grupları oluşturulmuştur. 2002 yılından bu yana, Avrupa'da vatandaşlar ve işletmeler ile doğrudan ilişkili olan şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Europass – yeterlilikler ve yetkinliklerin şeffaflığı için tek bir çerçeve – Lüksemburg başkanlığı altında, 31 Ocak – 1 Şubat 2005 tarihlerinde gerçekleştirilen özel bir konferansta başlatılmıştır.
- Topluluk düzeyinde ve ulusal düzeyde eğitim ve öğretim sektörlerinde bu konuya tutarlı bir yaklaşım sağlayan ve hayat boyu rehberlik alanında politikaların, sistemlerin ve uygulamaların güçlendirilmesine ilişkin Konsey Kararı.
- “Yaygın ve resmi olmayan öğrenmenin tanımlanması ve geçerlilik kazanmasına” ilişkin Konsey kararları, hızla ortaya çıkmakta olan bu sektörde güven ve sorumluluğun geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla bir dizi ortak Avrupa ilkesini desteklemektedir.
- MEÖ sağlayıcıları ve sistemleri için Ortak bir Kalite Güvencesi Çerçevesini destekleyen, MEÖ'de Kalite Güvencesine ilişkin Konsey Kararları.
- MEÖ için bir Avrupa kredi transferi sisteminin (AKMEÖ) uygulanması için temel bir tasarım ve ilerleme yolu, Mastriht' te 14 Aralık 2004'te yapılan bir bakanlar kurulu toplantısında sunulmuştur.

2. YETKİNLİK, YETERLİLİK VE YETERLİLİK ÇERÇEVESİ

Yeterlilik ve yetkinlik tanımları, 2001 yılında Avrupa sosyal ortakları tarafından kararlaştırılan tanımlarla uyumludur:

- *Yetkinlikler*, belirli bir çalışma ortamında uygulanan ve yönetilen bilgi, beceri ve yapabilme bilgisidir.
- *Yeterlilikler*, çalışanın mesleki veya profesyonel becerilerinin resmi ifadesidir. Bunlar, ulusal veya sektörel seviyede tanımlanır.

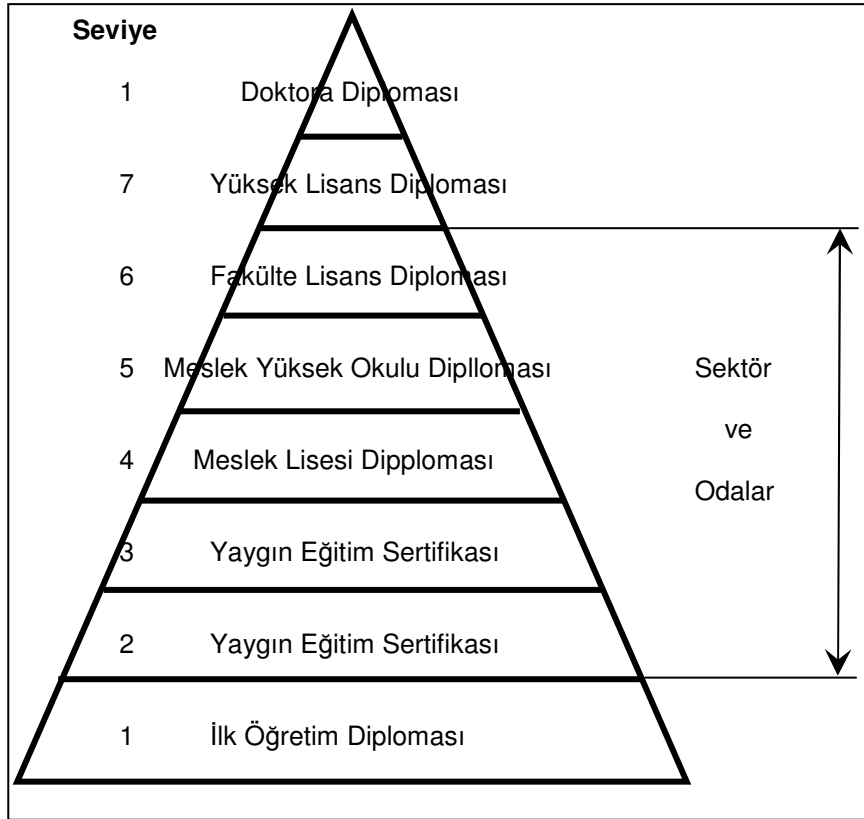
Yetkinlik şunları içerir:

- 1) Teori ve kavramların kullanımının yanı sıra deneyim yoluyla kazanılan resmi olmayan bilgiyi içeren bilişsel yetkinlik;
- 2) İşlevsel yetkinlik (beceriler veya yapabilme bilgisi) – bir kimsenin belirli bir iş, öğrenme veya sosyal faaliyet alanında çalışırken yapabilmesi gereken şeyler;
- 3) Bir kişinin belirli bir ortamda kendisini nasıl idare edeceğini içeren kişisel yetkinlik ve
- 4) Belli kişisel ve mesleki değerleri içeren etik yetkinlik².

Yeterlilik, bireyin öğrenmesinin belirli bir bilgi, beceri ve kapsamlı yetkinlik standardına ulaştığı yetkili bir makam tarafından belirlendiğinde kazanılır. Öğrenme çıktılarının standardı, bir değerlendirme süreci veya bir dersin başarıyla tamamlanması aracılığıyla doğrulanır. Yeterliliğe yönelik öğrenme ve değerlendirme, çalışma programı ve/veya işyeri deneyimiyle gerçekleşebilir. Yeterlilik, iş piyasasında ve ileri seviyeli eğitim ve öğretimde değerler resmi olarak tanınmasını sağlar. Yeterlilik, bir mesleğin uygulanması için yasal yetkilendirme şeklinde olabilir². Yeterlilik çerçevesi OECD tarafından şöyle tanımlanmaktadır: “Yeterlilikler çerçevesi, kazanılan öğrenme seviyeleri için birtakım ölçütlere göre yeterliliklerin geliştirilmesi ve bunların sınıflandırılmasına yönelik bir araçtır. Bu ölçütler, yeterlilik tanımlayıcıların kendilerinde gizli olabilir veya birtakım seviye tanımlayıcılar şeklinde açık hale getirilebilir. Çerçevelerin kapsamı tüm öğrenme kazanımını ve yollarını içerebilir veya belirli bir sektörle, örneğin başlangıç eğitimi, yetişkin eğitimi ve öğretimi veya bir meslek alanıyla sınırlı olabilir. Bazı çerçeveler, diğerlerine göre daha fazla tasarım unsuruna ve daha sıkı bir yapıya sahip olabilir; bazıları ise başkalarının sosyal ortakların oybirliğini temsil ettiği yasal bir temele sahip olabilir. Bununla birlikte tüm yeterlilik çerçeveleri, belirli bir ülkede veya uluslararası alanda kaliteyi, erişilebilirliği, bağlantıları ve yeterliliklerin kamuda veya iş piyasasında tanınmasını geliştirmek için bir temel oluşturur.

3. ULUSAL YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ VE AVRUPA YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ (AYÇ)

Prencip olarak yeterlilikler ulusal eğitim ve öğretim makamlarının yetkisine dayanır. Bununla birlikte, gittikçe daha sık şekilde ulusal yeterlilik politikaları bağlamının dışında kalan kurumların ve kuruluşların öğrenme çıktılarını yetkilendirme hakkı talep ettikleri gözlemlenmektedir. Ulusal, bölgesel veya sektörel seviyede çalışan yeterlilik çerçeveleri çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir ve bu terim aynı zamanda ortak bir yaklaşım gerektirir. Mesleki eğitim ve öğretiminde kredi transferi sisteminin geliştirilmesini desteklemek üzere gerçekleştirilen araştırma, yükseköğretim ve mesleki eğitim ve öğretimi kapsayan bir Avrupa çerçevesi için 8 seviyenin uygun olacağı sonucuna varmıştır. Bu rakam, araştırmalardan, şirketlerdeki iş uygulaması yapılarından ve yükseköğretim devreleriyle ilgili Bolonya anlaşmalarından elde edilen kanıtların analizini temel almaktadır.

Şekil 1. Sekiz referans seviye yaklaşımı

Sekiz seviyeli bir yapı, aynı zamanda pek çok ülkenin ana ulusal yeterlilikleriyle eşleşen “en iyi modeli” sağlamaktadır. Anlaşılması kolay olan daha az sayıda geniş seviyelere takılıp kalmakla, her bir seviyeyle ilgili daha ayrıntılı bilgi sağlayan ancak şeffaf bir çerçeve oluşturmayı güçleştirecek daha fazla sayıda seviye arasında bir denge kurulmalıdır. 8 seviyeli yaklaşım mesleki eğitim ve öğretim alanının dışında çalışan yeterlilik sistemleriyle de ilgili olarak pek çok kurum tarafından geniş ölçüde onay almıştır. Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı, işçi ve işveren konfederasyonları, odalar ve STKları temsilcileriyle oluşan sosyal ortakların katkılarıyla 8 referans seviyeli bir ulusal yeterlilik sistemini geliştirdiler, Şekil 1.

AYÇ, ulusal ve sektörel yeterlilik çerçeveleri ve sistemleri arasındaki bağlantıyı kolaylaştırmak için yukarıda anılan ortak yaklaşım eğilimini göz önünde bulundurmalıdır. 2003 yılından beri, Avrupa politika yapıcılarını sürekli olarak ulusal ve sektörel seviyede çerçeveler arasındaki bağları güçlendirecek ve dolayısıyla hayat boyu öğrenmeyi destekleyecek olan bir AYÇ geliştirilmesini ve uygulanmasını talep etmişlerdir. Avrupa Konseyi’nin Mart 2002’de Barselona’da verdiği emri takiben, Avrupa Konseyi’nin 25-25 Mart 2004 toplantısına sunulmak üzere eğitim ve öğretim sisteminin 2010 detaylı çalışma programının etkin bir şekilde uygulanmasına ait ortak rapor hazırlanmıştır. (Eğitim) Konseyi ve Komisyonun (Mart 2004) “Eğitim ve Öğretim 2010” çalışma programının uygulanmasıyla ilgili bu Ortak Ara raporunda³, Lizbon stratejisine önemli bir katkı olarak AYÇ’nin geliştirilmesine öncelik tanınmıştır. Bu raporda, bu tür bir çerçevenin Avrupa’daki yeterliliklerin ve

yetkinliklerin şeffaflığı, transferi ve tanınmasını sağlayan ve teşvik eden bir ortak referans olabileceği ifade edilmektedir.

Maastricht Bildirgesi (14 Aralık 2004) Mesleki Eğitim ve Öğretimde (MEÖ) gelişmiş Avrupa işbirliğinin geleceğe yönelik öncelikleriyle ilgilidir⁴. 32 Avrupa ülkesinde MEÖ'den sorumlu Bakanlar, Avrupalı sosyal ortaklar ve Komisyon, hem MEÖ'ü hem de genel eğitimi (ortaöğretim ve yüksek öğretim) kapsayan yeterliliklerin tanınması ve transfer edilebilmesini kolaylaştırmak üzere ortak bir referans sağlayan açık ve esnek bir AYÇ'nin geliştirilmesine öncelik vermişlerdir, Tablo 1.

Tablo 1. Ulusal ve AB mesleki eğitim ve öğretim politikaları arasındaki ilişki

	Mesleki Eğitim ve Öğretim için AB politikaları ve ulusal politikalar arasında tutarlılık bulunmaktadır	Kopenhag veya Lizbon süreçleri ulusal politikaları doğrudan etkilememektedir. Ancak, yine de bu süreçler geniş çapta uyum içindedir.
AB15	Belçika-WA; Danimarka; Finlandiya; Fransa; Almanya; İrlanda; İtalya; Lüksemburg; Hollanda; Portekiz; İspanya; İsveç; Birleşik Krallık	Avusturya; Belçika-Fl; Yunanistan
AB10	Çek Cumhuriyeti; Estonya; Macaristan; Letonya; Litvanya; Slovenya	Kıbrıs; Malta; Polonya; Slovakya
Aday ülkeler	Bulgaristan; Romanya	Türkiye
EEA EFTA Devletleri (*)	İzlanda	Norveç; Liechtenstein

(*) Avrupa Ekonomik Alanı (The European Economic Area, EEA) 25 AB Üye Devleti (AB15+AB10) ve Avrupa Ekonomik Alanı-Avrupa Serbest Ticaret Birliğinin (EEE EFTA) üç Devletini İzlanda, Lihtştayn ve Norveç) birleştirmektedir.

Maastricht Bildirgesi “(Avrupa Düzeyi: Gerçek Bir Avrupa İş Piyasası Oluşturulmasını Kolaylaştırmak İçin Şeffaflık, Kalite Ve Karşılıklı Güvenin Geliştirilmesi) kapsamında aşağıdaki konulara öncelik verilmesini ifade etmektedir⁴:

- i) Kopenhag sürecinin önceliklerinin sağlanmasını ve somut sonuçların uygulanmasını kolaylaştırılması.
 - ii) Şeffaflık ve karşılıklı güven üzerine kurulmuş açık ve esnek bir AYÇ'nin geliştirilmesi. AYÇ, temel olarak yetkinliklere ve öğrenme çıktılarına dayanarak, hem mesleki eğitim, hem de genel (orta ve yüksek) eğitimi kapsayan yeterliliklerin tanınmasını ve aktarılabilmesini kolaylaştırmak amacıyla ortak bir referans sağlayacaktır. Eğitim ve öğretim sistemleri arasındaki geçiş kolaylığını geliştirecektir, resmi olmayan yollardan kazanılmış becerilerin kabul edilmesi için bir referans sağlayacaktır ve Avrupa, ulusal ve sektörel iş piyasasının sorunsuz ve etkili işleyişini destekleyecektir. AYÇ, bir dizi ortak referans seviye ile desteklenmelidir. Gerekli olan karşılıklı güvenin oluşturulabilmesi için, Avrupa seviyesinde anlaşmaya varılmış araçlar, özellikle de kalite güvencesi mekanizmaları ile desteklenmelidir. AYÇ, sektörlerin ticaret ve teknolojinin uluslararası hale gelişiminin sebep olduğu yeni eğitim ve öğretim güçlüklerine hitap edebilmelerini sağlayarak Avrupa seviyesinde yetkinliğe dayalı çözümlerin gönüllü olarak geliştirilmesini kolaylaştırmalıdır.
 - iii) Öğrencilerin, öğrenim sistemleri arasında yer değiştirirken izledikleri öğrenim rotaları neticesinde elde ettikleri başarılar üzerinde gelişimlerini sürdürmelerine olanak sağlamak amacıyla MEÖ sistemi için Avrupa kredi transferi sisteminin (AKMEÖ) geliştirilmesi ve uygulanması. AKMEÖ, ulusal ve sektörel düzeylerdeki tanımları dikkate alınarak, söz konusu beceriler ve öğrenme sonuçlarına dayanacaktır. Avrupa kredi transferi sisteminin (AKTS) yüksek öğrenim ve Europass çerçevesi alanındaki deneyimi dikkate alınacaktır. Pratik uygulama Avrupa'daki MEÖ tedarikçileri arasında gönüllü anlaşmalar geliştirilmesini de içermelidir. Sistem, ilk olarak örgün öğrenim sistemine öncelik vermek suretiyle, ulusal düzeyde ilerici uygulamasına olanak sağlayacak şekilde geniş-tabanlı ve esnek olacaktır.
 - iv) Meslek öğretmenleri ve eğitimcilerinin özel öğrenim ihtiyaçları ve değişen rolü ve bu kişilerin mesleklerinin, mesleki becerilerinin sürekli olarak güncellenmesini de içerecek şekilde daha cazip hale getirilmesi üzerinde çalışılması. Öğretmenler ve eğitimciler öğrenme ortamında üstlendikleri başlıca rol olan yenilikçilik ve kolaylaştırıcılık rollerinde desteklenmelidir. Mesleki eğitim ve öğretim kalitesinin artırılmasını desteklemeye yönelik olarak uygun bir çerçeve tasarlanmalıdır.
 - v) MEÖ'ün etkili, etkin ve cazip hale getirilmesi için MEÖ istatistiklerinin kapsamının, doğruluğunun ve güvenilirliğinin artırılması. Uygun veriler ve göstergeler MEÖ'de neler olduğunun ve katılım gösteren tüm taraflarca ne gibi ek müdahale ve karar-alma eylemlerinin gerekli görüldüğünün anlaşılmasında anahtardır.”
- Bolonya süreci kapsamındaki Berlin Bakanlar konferansı (Eylül 2003), Üye Ülkelerin yüksek öğretimde birleştirici bir yeterlilikler çerçevesi geliştirmelerini teşvik etmiştir. Bu, Bolonya süreci kapsamında Bergen Bakanlar konferansında (Mayıs 2005) “Avrupa Yüksek Öğretim Alanı (AYÖA) Yeterlilikler Çerçevesinin’

benimsenmesiyle sonuçlanmıştır⁵. AYÖA ile Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi arasındaki bağlantıda ‘*halihazırda Avrupa Birliği’nde ve katılımcı ülkeler arasında geliştirilmekte olan AYÖA yeterlilikleri ile genel eğitimin yanı sıra mesleki eğitim ve öğretimi de içeren hayat boyu öğrenme için önerilen daha geniş yeterlilikler çerçevesi arasında tamamlayıcılığın sağlanmasının*” gerekli olduğu vurgulanmıştır⁵. Mart 2005’te Avrupa Konseyi, 2006 yılı itibarıyla Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinin benimsenmesini talep etmiş ve bu girişimin gerçekleştirilmesi için politik temeli önemli ölçüde güçlendirmiştir².

4. ÖĞRENME ÇIKTILARI, AYÇ VE TÜRKİYE AÇISINDAN ATILMASI GEREKEN ADIMLAR

Öğrenme çıktısı terimi, ulusal, bölgesel ve sektörel seviyede eğitim ve öğretim sistemlerinde sürmekte olan reforma yönelik çabaların önemli bir parçasıdır. Öğrenme çıktılarıyla ilgili olarak çeşitli Avrupa ülkelerinin performansa dayalı sistemler başlattıkları mesleki eğitim ve öğretim buna örnek teşkil eder. Aynı eğilim, öğrenme çıktılarının sürmekte olan reformlarda temel unsurlar olarak değerlendirildiği yüksek öğretimde de görülebilir. Son olarak, sektör tabanlı yeterlilikler (ve yeterlilik çerçeveleri) geliştirme ve oluşturma çabalarının çoğu, *öğrenme çıktılarını* yapıtaşları olarak kullanmaktadır. Bu bağlamda, Cedefop (the European Center for Development of Vocational Training) tarafından verilen aşağıdaki tanım kullanılmaktadır: “Bir öğrenme sürecinin sonunda bireyin kazandığı ve/veya sergileyebileceği bilgiler, beceriler ve/veya yetkinlikler grubudur. *Öğrenme çıktıları*, bir öğrencinin bilmeyi, anlamayı ve/veya öğrenme sürecinin sonunda yapabilmeyi beklediği şeyin ifadesidir.” Öğrenme çıktıları, tek tek dersler, üniteler, modüller ve programlarla ilişkili olarak çeşitli amaçlara göre geliştirilebilir. Öğrenme çıktıları dersler, üniteler, modüller ve programlar için tanımlanabilir. Bunlar, aynı zamanda bazen yeterlilik çerçeveleri ve sistemleri kapsamında veya bunlarla ilişkili olarak yapılandırılan tüm yeterlilikleri tanımlamak üzere ulusal makamlar tarafından kullanılabilir. Son olarak, uluslararası kurumlar, öğrenme çıktılarını şeffaflık, karşılaştırılabilirlik, kredi transferi ve tanıma amaçları doğrultusunda kullanabilirler.

Avrupa Komisyonu bir uzman grup yardımıyla öğrenme çıktıılarının incelenmesini sağlamıştır. Buna göre AYÇnin tüm seviyelerinde yer alan yeterliliklerin aşağıdaki üç çeşit öğrenme çıktısına göre açıklanmasını tavsiye edilmektedir:

- bilgi;
- beceriler ve
- kişisel ve mesleki çıktılar olarak tanımlanan geniş yetkinlikler.

Bu üç çeşit çıktı, çerçevenin tüm seviyelerinde ulusal ve sektörel kurumların genişletme yapmalarını ve örnek vermelerini kolaylaştıracak şekilde açıklanabilir. Sonuç olarak, AYÇnin tüm seviyeleri beklenebilecek tipik öğrenme çıktılarına göre açıklanabilir. Ülkelerde ve sektörlerde çalışan özel yeterliliklerin veya sistemlerin ayrıntılarını içermemelidir. AYÇnin tasarımıyla ilgili bu yaklaşımda, ulusal veya sektörel yeterlilik veya seviye, ulusal ve sektörel uzmanlar ve yetkili makamlar tarafından AYÇnin belirli seviyesiyle eşleştirilebilir. Avrupa çerçevesi için uygun olabilecek öğrenme çıktıılarının türlerini oluşturmak için ayrıntılı çalışma gerçekleştirilmiştir. Öğrenme çıktıılarının ve yetkinliğin açıklanmasıyla ilgili meseleleri açıklığa kavuşturmak için çeşitli raporlara referans verilmiştir. 3 çeşit öğrenme çıktısı (bilgi, beceriler, kişisel ve mesleki yetkinlikler), en düşük yeterlilik seviyesinden en yüksek yeterlilik seviyesine doğru gelişir. Öğrenme çıktıılarında, ilerlemeyi tanımlamaya çalışmak önemlidir; böylece AYÇ seviyeleri açık bir gelişmeye dayalı olacak ve üç öğrenme çıktısı türü bir seviye tanımlayıcı oluşturacak şekilde birleştirildiğinde tutarlı şekilde tanımlanabilecektir.

Türkiye’nin Ulusal Yeterlilik Sistemi, Bakanlar Kurulu gündeminde bulunan Ulusal Yeterlilik Kurumu veya mevcut 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre en kısa zamanda açıklığa kavuşturulmalıdır. Ulusal seviyede “meslek standartları, bunlara göre hazırlanacak eğitim standartları, öğretim programları, öğretim ve eğitimle ilgili personel ve fiziki alt yapı, yetkinliklere ait sınavlar, bu konuların ele alınacağı kurum veya kurulların yetkilendirilmesi/akreditasyonu ve ulusal ve sektörel yeterliliklere ait öğrenme çıktıılarının her seviyede tanımlanması” gibi konu başlıkları mevcuttur. Kabul edilen sekiz referans seviyeli yeterliliklerin değerlendirilmesi ve ölçülmesi için öğrenme çıktıılarının ele alınması gerekir. Bilgi, beceriler, kişisel ve mesleki yetkinlikler şeklindeki öğrenme çıktııları, mevcut ve tariflenecek sertifika ve belgelendirmeler için en düşük yeterlilik seviyesinden en yüksek yeterlilik seviyesine doğru hazırlanmalıdır. Özellikle öğrenme çıktıılarının ilerlemeyi tanımlamasına dikkat etmek gerekmektedir. Bu amaçla eğitim sektörü yanında sanayi ve hizmet sektörünün bu konuda farkındalığının oluşturulması, çeşitli araçlar ve yöntemlerle bilgilendirilmesi önem kazanmaktadır.

5. KAYNAKÇA

1. ANON., “The Copenhagen Declaration”, Declaration of the European Ministers in Charge of Vocational Education and Training, and the European Commission on enhanced European cooperation in vocational education and training, Copenhagen, 29 and 30 November 2002

O. Borat

2. ANON., Towards A European Qualifications Framework for Lifelong Learning. Commission Staff Working Document. Commission of the European Communities, Sec(2005) 957. Brussels, 8.7.2005
3. ANON., Education & Training 2010" The Success of the Lisbon Strategy Hinges on Urgent Reforms, Joint interim report of the Council and the Commission on the implementation of the detailed work programme on the follow-up of the objectives of education and training systems in Europe. Council of the European Union, 6905/04, EDUC 43, Brussels, 3 March 2004.
4. ANON., Maastricht Communiqué on the Future Priorities of Enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training (VET), (Review of the Copenhagen Declaration of 30 November 2002), the Ministers responsible for VET of 32 European countries, the European Social Partners and the European Commission. Maastricht, 14 December 2004.
5. ANON., Bergen Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Bergen/Norway, 19-20 May 2005.